

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Teisėtas persikėlimas gyventi į užsienį su vaikais**Teisėtas persikėlimas gyventi į užsienį su vaikais**

Lenkija

1 Kokiomis aplinkybėmis vienas iš tėvų be kito iš tėvų sutikimo gali teisėtai išsivežti vaiką į užsienį?

Tėvų valdžią iš esmės įgyvendina abu tėvai kartu. Tokia išvada darytina remiantis Lenkijos šeimos ir globos kodekso (lenk. *kodeks rodzinny i opiekuńczy*) 97 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią tėvai bendrai priima sprendimus esminiais su vaiku susijusiais klausimais, o jeigu jiems nepavyksta susitarti, sprendimą priima globos bylą teismas (lenk. *sąd opiekuńczy*). Kiekvienas iš tėvų gali nepriklausomai, neprivalėdamas tartis su kitu iš tėvų ir gauti jo sutikimo, spręsti tik ne tokios svarbius su vaiku susijusius klausimus. Lenkijos teismų praktikoje vaiko išvežimas į užsienį visam laikui arba laikinai, net atostogų, laikomas esminiu klausimu.

Atsižvelgiant į Šeimos ir globos kodekso 97 straipsnio 2 dalį, vienas iš tėvų gali išsivežti vaiką į užsienį be kito iš tėvų sutikimo tik jeigu:

kitam iš tėvų Lenkijos teismo sprendimu yra atimta tėvų valdžia vaikui (Šeimos ir globos kodekso 111 straipsnis);

kito iš tėvų valdžia vaikui sustabdyta Lenkijos teismo sprendimu (Šeimos ir globos kodekso 110 straipsnis);

kitam iš tėvų nustatyta ribota tėvų valdžia vaikui (Šeimos ir globos kodekso 109 straipsnis). Teismas priima sprendimą dėl to, kaip apriboti tėvų valdžią, taikydamas priemonę, kuria būtų geriausiai apsaugota vaiko gerovė. Visų pirma vienas iš tėvų, kurio valdžia apribota, gali netekti teisės priimti sprendimus esminiais su vaiku susijusiais klausimais arba kai kuriais iš šių klausimų. Jei tokiu teismo sprendimu kitam iš tėvų atimta teisė bendrai priimti sprendimus dėl vaiko įprastinės gyvenamosios vietos, tada tas kitas iš tėvų negalės prieštarauti tam, kad vaiko įprastinė gyvenamoji vieta Lenkijoje būtų pakeista įprastine gyvenamąja vieta užsienyje;

tėvų teisės ir pareigos vaikui gali būti pakeistos teismo sprendimu, priimtu byloje dėl santuokos nutraukimo (Šeimos ir globos kodekso 58 straipsnio 1 ir 1a dalys), santuokos pripažinimo negaliojančia (Šeimos ir globos kodekso 58 straipsnio 1 dalis, aiškinama kartu su šio kodekso 21 straipsniu) ar gyvenimo skyrium (Šeimos ir globos kodekso 61 straipsnio 3 dalies 1 punktas). Tai taip pat taikoma sprendimams, priimtiems byloje dėl tėvystės nustatymo (Šeimos ir globos kodekso 93 straipsnio 2 dalis), byloje dėl teismo sprendimo dėl tėvų valdžios ir šios valdžios įgyvendinimo, priimto byloje dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium, santuokos pripažinimo negaliojančia ar vaiko kilmės nustatymo, pakeitimo (Šeimos ir globos kodekso 106 straipsnis) ir byloje dėl tėvų valdžios įgyvendinimo pavedimo vienam iš tėvų tais atvejais, kai jie negyvena kartu (Šeimos ir globos kodekso 107 straipsnio 1 ir 2 dalys). Visų pirma tokiais atvejais teismas tėvų valdžios įgyvendinimą gali patikėti vienam iš tėvų, apribodamas kito iš tėvų teises į konkrečias pareigas ir teises vaiko atžvilgiu. Jei santuokos nutraukimo bylą nagrinėjantis teismas patiki įgyvendinti tėvų valdžią vienam iš tėvų ir apriboja kito iš tėvų valdžią, tada, nors tokiu teismo sprendimu iš kito iš tėvų valdžia vaikui neatimama, tas kitas iš tėvų gali įgyvendinti savo teises ir pareigas tik tiek, kiek teismas leidžia jam tai daryti. Jei teismas nesuteikia teisės kitam iš tėvų bendrai priimti sprendimo dėl vaiko gyvenamosios vietos, tada iš esmės vienas iš tėvų, kuriam patikėta įgyvendinti tėvų valdžią, sprendžia dėl vaiko gyvenamosios vietos (tačiau žr. 2 punktą);

kitam iš tėvų užsienio teismo sprendimu, kuris Lenkijoje pripažįstamas galiojančiu, atimta teisė bendrai priimti sprendimą dėl vaiko gyvenamosios vietos pasikeitimo.

2 Kokiais atvejais, norint išsivežti vaiką į užsienį, reikia turėti kito iš tėvų sutikimą?

Kito iš tėvų sutikimas reikalingas visais pirmesniais punkte neišvardytais atvejais, visų pirma tais atvejais, kai vienas iš tėvų turi visą tėvų valdžią arba jo tėvų valdžia yra apribota, tačiau jam neatimta teisė bendrai nuspręsti dėl vaiko gyvenamosios vietos. Šiuo klausimu Lenkijos teismų praktikoje nūeita dar toliau. Kaip Aukščiausiasis Teismas (lenk. *Sąd Najwyższy*) išaiškino savo 1971 m. lapkričio 10 d. sprendime byloje III CZP 69/71, *norint, kad su vienu iš tėvų, kuriam santuokos nutraukimo proceso metu buvo patikėta įgyvendinti tėvų valdžią, nepilnametis galėtų visam laikui išvykti į užsienį, reikia gauti globos bylas nagrinėjančio teismo sutikimą, jeigu kitas iš tėvų, kuriam buvo suteikta teisė prižiūrėti vaiko auklėjimą, nepateikė sutikimo dėl vaiko išvykimo*. Taigi, atsižvelgiant į šį sprendimą, jeigu teismas, pavyzdžiui, per santuokos nutraukimo procesą, nesuteikė kitam iš tėvų teisės bendrai nuspręsti dėl vaiko įprastinės gyvenamosios vietos, kitas iš tėvų gali reikalauti grąžinti vaiką, jeigu jis negali naudotis savo teise matytis su vaiku. Savo 1985 m. kovo 6 d. sprendime byloje III CRN 19/85 Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad *atsižvelgiant į tai, kad vaiko išvykimas į užsienį atostogų yra esminis dalykas, būtinas abiejų tėvų, vykdančių tėvų valdžią, sutikimas, o jeigu tokio sutikimo nėra, būtinas globos bylas nagrinėjančio teismo sprendimas*.

3 Kaip būtų galima teisėtai išsivežti vaiką į užsienį, jei kitas iš tėvų su tuo nesutinka, nors tai yra reikalinga?

Tokiais atvejais reikia kreiptis į Lenkijos globos bylą teismą ir prašyti pakaitinio sutikimo dėl vaiko išvykimo į užsienį.

Prašymus dėl tokio sutikimo gali pateikti tėvai, kurių tėvų valdžia nėra atimta ar sustabdyta. Prašymus gali pateikti patys pareiškėjai: tokiais atvejais Lenkijos teisėje nereikalaujama, kad teisme šalys būtų atstovaujamos advokato. Teismas, turintis dalykinę jurisdikciją nagrinėti šiuos prašymus, yra apylinkės teismas (lenk. *sąd rejonowy*) (šeimos ir nepilnamečių bylą skyrius), nagrinėjantis bylas pirma instancija, o teritorinę jurisdikciją turi vaiko gyvenamosios arba buvimo vietos teismas.

4 Ar laikino vaiko išsivežimo atveju (pvz., atostogoms, dėl sveikatos priežiūros ir pan.) taikomos tokios pačios taisyklės kaip ir nuolatinio vaiko išsivežimo atveju? Jei yra atitinkamos sutikimo formos, pateikite jas.

Kaip minėta, norint išvežti vaiką į užsienį trumpam laikui, reikalingas kito iš tėvų sutikimas.

Lenkijoje sutikimo dėl vaiko išvežimo į užsienį (laikini ar visam laikui) formos nenaudojamos. Todėl sutikimą galima duoti bet kokia forma. Tačiau, atrodo, patartina gauti rašytinį sutikimą, kuris galėtų būti įrodymas bet kioje byloje dėl vaiko grąžinimo pagal 1980 m. Hagos konvenciją. Rengiant tokį sutikimą, gali būti pravartu kreiptis pagalbos į Lenkijoje praktikuojantį advokatą, patarėją teisės klausimais ar notarą.

Paskutinis naujinimas: 23/09/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.